

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

SENDER DEL MEDITERRANI GR-92

1a Etapa : PORTBOU – COLERA – PORT DE LLANÇÀ

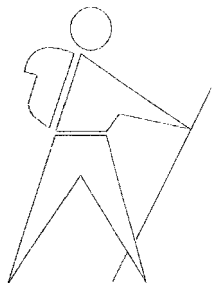
24 de novembre de 2002

HORARI PREVIST

Sortida de la Plaça de l'Estació de Vilanova i la Geltrú.	6	h
Àrea de l'Empordà. Esmorzar.	8.15	h
	8.45	h
Portbou. Inici de l'excursió.	9.30	h
Coll del Frare. Reagrupament.	10.05	h
	10.15	h
Colera. Reagrupament.	11.00	h
	11.15	h
Cala de les Assutzenes. Reagrupament.	12.05	h
	12.15	h
Port de Llançà. Dinar.	13.00	h
Sortida cap a Sant Pere de Roda amb autocar.	15.30	h
Sant Pere de Rodes. Visita.	16.00	h
Sortida cap a Vilanova.	17.00	h
Vilanova i la Geltrú.	20.00	h

Notes.-

- ** Esmorzarem a l'àrea de servei de l'Empordà. Dinarem a Port de Llançà, en arribar; hi ha restaurants.
- ** Després de dinar és previst pujar a Sant Pere de Rodes amb autocar.
- ** Tingueu en compte que l'organització sempre pot modificar aquesta previsió d'horari en funció de com es vagi desenvolupant l'etapa (Condicions meteorològiques, retards o avançaments imprevistos, etc).
- ** Si us plau, sigueu puntuals, respecte els reagrupaments i vigileu que hi sigui tothom.

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

SENDER DEL MEDITERRANI GR-92

1a Etapa : PORTBOU – COLERA – PORT DE LLANÇÀ

24 de novembre de 2002

DESCRIPCIÓ DE L'ETAPA

Horari Parcial	Horari Total	Distància (km)
0:00	0:00	0,000

PORTBOU (10 m).- El GR-2 comença davant de l'oficina de correus. Des d'aquest punt es pren el carrer Alcalde Miquel Cabré. Es pugen unes primeres escales i després unes altres entre el carrer Muntanya i el carrer Barca, que es converteixen aviat en un corriol que guanya alçada ràpidament sobre la població.

0:15	0:15	0,430
------	------	-------

Entroncament amb la carretera N-260 (100 m).- El camí desemboca a la carretera al costat d'una edificació. Se segueix pujant amb compte per la carretera fins al següent revolt tancat a l'esquerra.

0:09	0:24	0,915
------	------	-------

Revolt tancat a l'esquerra (130 m).- A la dreta surt una pista, que no s'agafa, i un sender, en direcció cap al coll que hi ha a sobre (sud), que és el que segueix el GR. Impressionen les dimensions de l'estació ferroviària que va quedant cada cop més avall.

0:10	0:34	1,165
------	------	-------

COLL DEL FRARE (205 m).- Es creua la carretera N-260. Una esplèndida vista permet abastar al nord tota la badia de Portbou, cap el sud es presenta tota la retallada costa nord del Cap de Creus. Se segueix pel camí que hi ha a la part sud de la carena, que planejant en alçada ens ofereix una excellent visió de la Badia de Colera.

Aquest tram és com una carta de presentació del GR-92, ja que és representatiu de l'esperit que tindrà el sender en el seu camí cap al sud, sempre prop de la costa.

0:22	0:56	2,495
------	------	-------

Trencall en un pla herbat (230 m).- Es deixa el camí horitzontal que se seguia i se'n pren un altre a l'esquerra (sud), tot iniciant la baixada a Colera. Hi ha un parell de curts trams en que el sender és una mica perdedor, però és terreny senzill, amb molta visibilitat i el sender es retroba tot seguit.

0:20	1:16	3,555
------	------	-------

COLERA (10 m).- S'enllaça amb la carretera de Portbou, just darrera l'església. Es creua la carretera i se la segueix uns metres a la dreta.

0:01 1:17 3,585

Trencall.- Es deixa la carretera i es baixa a l'esquerra per un camí cimentat que porta al carrer Església que se segueix també a l'esquerra; acabat aquest es baixa a la dreta tot creuant la població, de la qual se surt pel carrer Escorxador.

0:05 1:22 3,880

RIERA DE MOLINÀS (5 m).- Es creua l'esmentada riera amb el llit cimentat i es continua pel camí de terra. A l'esquerra hi ha el gran pont del ferrocarril, que travessa Colera.

0:02 1:24 3,985

Bifurcació de la pista.- Es gira a l'esquerra.

0:01 1:25 4,040

Final de la pista.- En acabar-se la pista hi ha 2 corriols. S'agafa el de la dreta al costat d'un pal de ciment d'electricitat. El camí puja per una agradable zona de bosc de pins i alzines que s'agraeix pel contrast amb les zones de matolls i algunes bastant recremades que s'han passat.

0:07 1:32 4,410

COLL DE SANT ANTONI (75 m).- Es creua la carretera N-260. Mirant al sud es té al davant la platja del Garbet i el Cap Ras, després tota la costa fins a l'extrem del Cap de Creus.

Del coll surt una pista en direcció oest que va al Castell de Molinàs i Sant Miquel de Colera. El GR-92 baixa cap el sud per un corriol que hi ha a tocar de l'indicador de la pista.

0:08 1:40 4,920

RIERA DE GARBET (5 m).- Pel mateix llit de la riera es passa per sota dels ponts de la línia de ferrocarril i de la carretera.

0:02 1:42 5,050

PLATJA DE GARBET (0 m).- Després del tram recorregut, amb vistes llunyanes sobre el mar, s'arriba a primera línia de costa. El sender recorre l'encantadora platja cap el sud.

0:07 1:49 5,490

Trencall.- Cap el final de la zona de platja un pi indica el corriol que puja per salvar els penya-segats. El camí travessa una pineda entre la línia de costa i la carretera.

0:05 1:54 5,710

Sot.- Es va davallant, el GR voreja un sot. Cal anar amb atenció ja que el sender és una mica perdedor. La possible pèrdua no és greu ja que el sender es manté sempre entre la costa i la carretera.

0:05 1:59 6,010

Sortida del bosc.- El camí va baixant.

0:06 2:05 6,370

CALA DE LES ASSUTZENES (10 m).- Es va cap el sud i es travessa el Cap Ras. Si es disposa de temps, és interessant vorejar-lo completament per retrobar després el GR

0:02	2:07	6,450
------	------	-------

Cruïlla.- Se segueix al sud. Davant apareix Llançà, ja ben a prop.

0:03	2:10	6,610
------	------	-------

PLATJA CANYELLES (5 m).- En arribar vora el mar es gira a la dreta i es ressegueix la costa.

0:05	2:15	6,960
------	------	-------

PLATJA DEL CAP RAS.- En el seu extrem sud es puja per unes escales que porten a un camí asfaltat que se segueix a l'esquerra.

0:03	2:18	7,075
------	------	-------

Carretera de Portbou N-260.- Se segueix la carretera cap a l'esquerra. Posar atenció al tràfic.

0:04	2:22	7,380
------	------	-------

PLATJA DE GRIFEU.- Cal seguir pels carrers paral·lels a la carretera.

0:04	2:26	7,600
------	------	-------

Carretera.- Es torna al costat de la carretera. Es passen les platges de Santa Creu i de l'Argilera.

0:06	2:32	8,040
------	------	-------

Trencall.- Es deixa la carretera a l'alçada de la platja de Sant Jordi i es segueix ran de mar.

0:05	2:37	8,350
------	------	-------

Petit embarcador.- Es voreja.

0:04	2:41	8,615
------	------	-------

Cruïlla.- S'acaba el passeig empedrat, se segueix pel carrer Barcelona.

0:03	2:44	8,775
------	------	-------

RIERA DE LLANÇÀ.- Passat el pont es continua pel passeig marítim de Llançà, tot seguint la platja fins al port.

0:06	2:50	9,220
------	------	-------

PORT DE LLANÇÀ (5 m).- Espigó interior. Atractiu conjunt mariner. A partir d'aquest punt el GR-92 segueix cap al sud en direcció al Port de la Selva i Cadaqués.

Punt d'inici de la variant GR-92-0 la qual es dirigeix cap a Llançà i les muntanyes de Sant Pere de Rodès.

LLANÇÀ

El terme municipal de Llançà, de 28.01 km², està situat al sector septentrional coster de la comarca de l'Alt Empordà, al nord de la península del Cap de Creus. Comprèn les terres que formen la vall de la riera de Valleta i les muntanyes que l'envolten, a la zona de contacte entre els vessants del sud-est de la serra de l'Albera i l'extrem nord de la serra de Rodes. Formen el municipi la vila de Llançà, que n'és el cap, amb el seu barri marítim del Port de Llançà, avui gairebé units, l'agregat de Valleta i nombroses urbanitzacions de tipus residencial.

La vila de Llançà es troba a 6 m d'altitud, a la dreta de la riera de Valleta, a menys d'un quilòmetre de la mar, però difícilment visible per als navegants, situació característica de moltes poblacions medievals del nostre litoral. La plaça Major centra el nucli urbà, on s'alcen l'església parroquial amb la torre que resta de l'antic palau i a l'altre costat el cloquer romànic. Al mig de la plaça hi ha l'anomenat Arbre de la Llibertat, encerclat per un sòcol de pedra on figura l'escut de la vila i la data del 18 de setembre de 1648; tenint en compte que el costum de plantar arbres en llocs públics com a símbols de les llibertats conquerides s'inicià a França durant la Revolució (1789) quan es féu el sòcol l'arbre no devia tenir l'interessant simbolisme que hom li ha atribuït després. Hi ha un actiu Centre Cultural estatjat a l'antic Centre Federal, edifici del 1919.

L'actual església parroquial de Sant Vicenç de Llançà és obra del segle XVIII; és d'una nau amb capelles laterals, capçalera carrada a l'exterior i monumental façana amb portalada neo-clàssica, a la qual s'hi accedeix per una escalinata de pedra. Dins de la mateixa plaça s'alça la torre campanar de la primitiva església romànica (segle XI), amb obertures cegades, en procés de restauració. Del castell-palau medieval, dels abats de Sant Pere de Rodes, que devia ocupar el lloc de la moderna església, resta una torre d'amplada notable i planta rectangular, segurament la torre mestra, amb finestres coronelles gòtiques; fou bastida probablement als segles XIII-XIV. Les cases del carreró de la Corralassa semblen assenyalar el traçat d'un tram de recinte murat.

El barri marítim del Port de Llançà es troba també a la dreta del curs final de la riera de Valleta, al voltant d'una petita badia, oberta a tramuntana i escassament protegida per un illot rocós anomenat el Castellar, a pocs metres de terra ferma, unit des de fa pocs anys al petit promontori dit de la Miranda per una riba artificial. Aquest barri, abans únicament de barraques de pescadors, és avui un nucli important de residència i estiuatge que gairebé s'ha unit a la vila. Al seu extrem de ponent s'alça l'església de Santa Maria del Port, capella de l'antic cementiri de la població, obra de la fi del segle XVII, de caire popular.

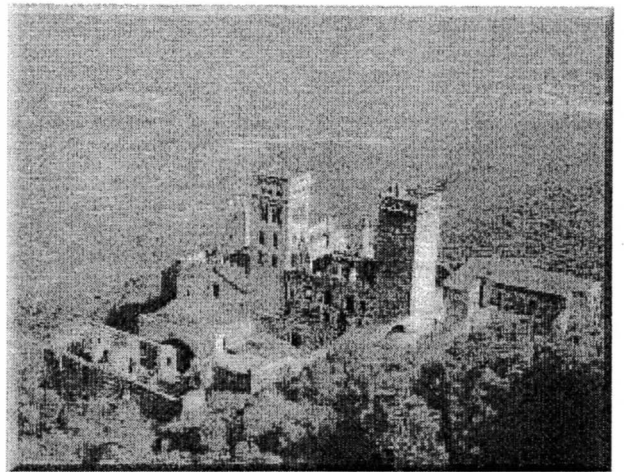
SANT PERE DE RODES

El monestir de Sant Pere de Rodes, el més notable de l'Empordà i un dels més coneguts de tot el país, es dreça en un graó del vessant abrupte de la muntanya de la Verdura, a 520 m d'altitud, prop d'una abundosa font dita, des de fa segles, del Raig i modernament font dels Monjos.

Tot un enfilall de llegendes, recollides per primera vegada al principi del segle XVII per Jeroni Pujades en la "*Crònica Universal del Principat de Catalunya*", pretén que deu el seu origen a uns preveres que durant el perill d'un atac pels perses amagaren en una cova el cap i el braç dret de l'apòstol sant Pere, els cossos del seu deixeble sant Pere l'Exorcista i dels màrtirs Concordi, Luci i Moderand i d'altres relíquies portades de Roma; això seria el 610. Altres autors pretenen que al lloc hi havia hagut abans un temple de Venus i un oratori on s'havia aturat a pregar i residir Sergi Pau, el deixeble de sant Pau. En realitat les primeres notícies històriques són de les darreries del segle IX (878), quan el lloc s'esmenta com una simple cel·la monàstica dependent del monestir de Sant Esteve de Banyoles, que li fou discutida, junt amb d'altres cel·les veïnes, pel monestir de Sant Policarp de Rasès. Hom jutja que

aquestes cel·les podien haver estat ocupades poc abans del 872 pel monjo Atalà, quan s'establí al pagus de Peralada, abans de fundar el monestir de Sant Policarp de Rasès. Tot això porta a creure que la cel·la de Sant Pere i les seves veïnes podien haver estat monestirs sorgits durant el domini visigòtic.

El plet entre ambdós monestirs fou portat a la cort franca i el 899 hi va intervenir encara la seu de Girona, com a tercer pretendent. Enmig de tot aquest garbuix d'interessos la casa va prendre volada i des del 902 consta amb comunitat pròpia. La independència definitiva i el començament de la seva impressionant puixança comença vers el 926, quan Tassi, un magnat d'aquestes terres, juntament amb el seu fill Hildesind (947-991), que serà el primer abat del monestir, en un espai de temps relativament curt (926-944) el convertí en un monestir gran i prestigiós, amb un notable poder espiritual i temporal. Per a això obtingué un precepte de Lluís d'Ultramar el 944, un altre el 948 i un tercer el 953, i el mateix Tassi anà a Roma el 951 per a posar el monestir sota la protecció de la Santa Seu.

A partir d'aquestes dates plogueren les donacions de comtes i magnats al monestir, que aviat posseï les antigues cel·les, discutides anys abans entre Sant Esteve de Banyoles i Sant Policarp de Rasès, i d'altres esglésies i dons. Tot això s'acumulà en un període breu de trenta anys, exactament entre el 944 i el 974 i permeté a Tassi, a Hildesind i al comte Gausfred I d'Empúries-Roselló, decidir impulsor del monestir, a emprendre les grans edificacions, especialment l'església, que li donaren la seva fèssomia peculiar.

A partir del segle X va tenir una època d'esplendor però també va haver de mantenir lluites constants per a conservar el seu patrimoni i la seva ascendència espiritual enfront de les divisions i lluites del comtat i de la relaxació de costums que sovint afectà els monestirs.

Al llarg del segle XIII el nombre de monjos era de 25 i augmentà encara a 30 a principis del segle XIV. A mitjan segle XIV començà una etapa de replegament, a la qual no seria aliena la Pesta Negra de 1348, que en cinc mesos matà 24 monjos i deixà també buides moltes cases i heretats del monestir. El 1447 fou designat el primer abat comendatari i com és lògic ni ell ni els seus successors residien habitualment al monestir, el qual, en mans de procuradors, continuà una vida vegetativa.

La pirateria, que fou causa del despoblament de la costa, i ben aviat les guerres amb França acabaren de perjudicar el monestir, que fou saquejat diverses vegades, en especial els anys 1675, 1693 i 1708, quan el duc de Noailles s'emportà la famosa Bíblia de Rodes, ara conservada a la Bibliothèque Nationale de París.

El procés de decadència continuà durant el segle XVIII fins que el 1793, la Revolució Francesa obligà a evacuar el monestir i la comunitat es traslladà definitivament a Vila-Sacra (1798), on començà l'edificació d'un nou monestir, que no es va arribar a construir del tot perquè el 1809 la comunitat passà a residir a Figueres, on perdurà fins a l'exclaustració.

El notable conjunt monumental, fins i tot després de les espoliacions efectuades tot al llarg del segle XIX i primers decennis d'aquest segle, impressiona encara. L'any 1930 fou declarat monument nacional i el 1935 la Generalitat de Catalunya hi empenia unes primeres obres de restauració.

Les edificacions que formen el monestir s'adapten com poden en una petita esplanada irregular de l'escarpada muntanya de la Verdera i per això són situades a diferents nivells. L'església es dreça a la banda nord del conjunt arquitectònic i en un nivell una mica inferior a la resta de les edificacions. A migdia de la basílica hi ha el claustre i al seu entorn les principals dependències del cenobi: la sala capitular, l'arxiu i la biblioteca, el refectori i la cuina i el dormitori. A llevant del claustre i de l'església hi ha una complexa amalgama constructiva que correspon, en una bona part a les restes de les cases que habitaven els monjos dispensats. A la planta baixa d'aquest lloc es troben els amples cellers del

monestir. A l'extrem septentrional, al nord-est de l'església, es drecen els vestigis del palau abacial. Vers el migdia i al sud-est, a la vora d'un pati enlairat i d'uns porxos, hi ha altres construccions que devien ésser també habitacions de monjos. Aquest sector dóna a l'hort i al jardí, situats en un nivell inferior, protegits per grossos murs de contenció. A ponent, enfront de la façana exterior de les dependències de l'ala meridional del claustre, hi ha una espaiosa plaça rectangular, que devia servir de pati d'armes. A cada extrem d'aquesta façana es drecen unes altes i ferrenyes torres: la torre mestra i el campanar, bastit al costat de l'església. Al nord d'aquest pati n'hi ha un altre de més reduït, situat en un nivell força més baix, que es troba davant del pòrtic i la galilea que precedeix la portalada principal de l'església. Ambdós patis resten tancats a ponent i a migdia per diferents murs i edificacions. Al centre de les construccions de ponent hi ha l'entrada principal del recinte monàstic, que és un passadís cobert amb volta.

D'aquestes construccions destaca l'església monàstica, un edifici de tres naus, la central amb volta de canó i de gran altura, contrarestada per estretes naus laterals amb voltes de quart de cercle. Les naus són separades per massissos pilars, reforçats per columnes adossades, sobre un alt basament, amb dos registres sobreposats, amb capitells ornats d'entrellaçaments i formes vegetals que recullen els arcs torals. L'església és dotada d'un transsepte amb dues absidioles molt aprofundides i un gran absis central, amb cripta sota seu i una girola amb pilars alternats per columnes geminades.

Les grans columnes adossades als pilars de la nau van ser reaprofitades d'algun edifici de l'antiguitat romana, segurament de la mateixa comarca. En canvi els capitells i les bases foren obrats expressament per a l'església; és precisament en aquests darrers on es descobreix la doble influència, califal i carolíngia, assimilada pels constructors del temple o almenys pels autors dels elements decoratius. La cripta presenta algunes estructures que són pròpies de les del tipus anular, com la de Cuixà, però la seva planta és molt complexa i enrevessada, la qual cosa palesa el seu primitivisme.

També cal destacar la capella de Sant Miquel, construïda damunt l'ala septentrional del creuer, que es remarca exteriorment en la torre-capella del mateix nom. Tot i les seves reduïdes dimensions té una planta romànica d'una nau, capçada per un absis semicircular molt aprofundit. Sota d'ella entre el seu nivell i el de les voltes del creuer i de l'absis lateral de la basílica hi ha una estança o capelleta, anomenada tradicionalment la capella de l'Anacoreta.

El campanar, de 27 m d'alçada, és una torre de planta quadrada amb tres pisos de finestrals i una coronació superior que amaga el casquet que forma la seva coberta. És un magnífic exemplar del romànic anomenat llombard, del segle XI. El claustre ha arribat als nostres dies molt enrunat a causa de les espoliacions i l'abandonament. S'han perdut la majoria dels antics capitells, i d'altres es troben en col·leccions privades i museus. Fa uns anys s'ha començat una restauració no massa encertada.

CASTELL DE SANT SALVADOR SAVERDERA

El castell de la Verdera o de Sant Salvador Saverdera està emplaçat en el cim més alt de la serra de Rodes (670 m); avui en dia és una fita termenera entre els municipis de Palau-saverdera, la Selva de Mar i Port de la Selva.

És un veritable castell roquer i les seves restes ocupen l'espai, relativament reduït, del punt més alt del turó. La planta del seu recinte murat s'adapta a les irregularitats dels afloraments de roca que configuren aquest cim.

Devia existir ja al segle IX puix que apareix esmentat des del 904. El 974 fou donat al monestir pel comte Gausfred d'Empúries-Roselló. Al principi del segle XI fou usurpat per Hug I d'Empúries i finalment els comtes emporitans se'n possessionaren i el reedificaren el 1283, després d'una entesa amb

l'abat de Rodes. El 1284 l'ocuparen els francesos en la seva invasió frustada del Principat, però aviat retornà al poder dels comtes d'Empúries, que prometeren a l'abat (1309) que *dit castell mai eixiria cap mal contra el monestir*.

En els murs que avui resten del castell no s'hi veu cap vestigi del segle X. Tot sembla correspondre a la reedificació que féu el comte Ponç V a la fi del segle XIII. Entre els murs és visible encara, a la part més alta i a l'extrem meridional de la fortalesa, les ruïnes de l'església de Sant Salvador, de planta basilical, construïda al segle XI.

El recinte murat del castell té una planta de rectangle allargat, però irregular per les penyes on s'assenta. A l'extrem nord-oest, sobre un petit planell rocós, al caire del penyasegat occidental, hi ha una gran torre que té una part rectangular i una altra de massissa triangular. Més avall hi ha una altra torre de planta semicircular unida a un llenç que davalla fins a un pla força inferior. Una cisterna i d'altres elements complementen el recinte del castell, que és un magnífic mirador sobre l'Empordà.

SANTA HELENA (SANTA CREU DE RODES)

L'antiga església pre-romànica de la Santa Creu de Rodes, coneguda actualment per Santa Helena, està situada en el vessant de la muntanya de la Verdera, prop del monestir de Sant Pere de Rodes, a la vora de la pista que puja des de Vilajuïga. És un edifici d'una nau, amb absis trapezial, marcadament desviat vers el sud, i un creuer de braços molt destacats; més tard, aquesta construcció inicial es va desfigurar per l'afegit de dues naus laterals i d'una mena de pòrtic o galilea.

A l'extrem de llevant de la nau s'aixeca una torre de planta quadrangular i murs atalussats. Al mur de migdia d'aquesta torre hi ha tres arcs cecs o fornícules que combinen amb dues finestres estretes i llargues; les altres cares d'aquesta torre pre-romànica presenten també elements decoratius difícils d'apreciar a causa de l'arrebossat. La dificultat de posar campanes al sector antic de la torre degué motivar que sobre el seu mur de ponent s'aixequés l'espadanya que avui hi veiem i que és un element identificatiu d'aquesta interessant edificació.

Aquesta església coneguda des del 974 fou l'església parroquial del poble de Santa Creu de Rodes, avui totalment despoblat i del qual queden vestigis del carrers i de les cases i, en especial, del recinte murallat que protegia la població, situat tot en un replà, no gaire extens, a ponent de l'església. Aquest poblet, abandonat al segle XVII, fou antigament centre del municipi o demarcació que més tard va centrar la Selva de Mar.

BIBLIOGRAFIA

- ** Gran Geografia Comarcal de Catalunya.
Volum 4. L'Empordà.
Fundació Enciclopèdia Catalana.
- **] Gran Enciclopèdia Catalana.
- ** Això és Catalunya. Guia del Patrimoni Arquitectònic.
Departament de Cultura de la Generalitat.
Editorial Plaza i Janés (1988).
- ** Al Empordà.
Mapa Comarcal de Catalunya. Escala 1:50.000
Institut Cartogràfic de Catalunya (2002).

